

підрозділах Експертної служби МВС. Перевагою запровадження молекулярно-генетичної експертизи саме цих підрозділах є те, що поряд з цим процесом почалась робота зі створення комп'ютерного банку даних за визначеними ДНК-профілями біологічних об'єктів, вилучених з місць нерозкритих злочинів. Розвиток даного напрямку криміналістичної реєстрації є достатньо перспективним, оскільки на місці події практично завжди можливо виявлення та вилучення слідів біологічного походження з наступним розміщенням їх у базі даних. Проблемним є створення бази даних для порівняльного дослідження, перш за все, з точки зору дотримання прав і свобод людини та морально-етичних норм. Однак, з практичного боку питання щодо встановлення особи, причетної до події злочину, створення бази даних ДНК-профілів всіх осіб, які таким чи іншим чином потрапляли у поле зору правоохоронних органів, значно покращить діяльність з розслідування злочинів.

Список використаних джерел:

1. Дяченко Н. М. Основні етапи розвитку молекулярно-генетичної експертизи у Державному науково-дослідному експертно-криміналістичному центрі МВС України / Н. М. Дяченко // Криміналістичний вісник : наук.-практ. зб. / ДНДЕКЦ МВС України; НАВС. – 2011. – № 1 (15). – С. 165-169.

2. Пиріг І.В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування : монографія / І. В. Пиріг. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2015. – 432 с.

3. Дяченко Н. М. Метод генетичної ідентифікації людини шляхом аналізу мітохондріальної ДНК / Н. М. Дяченко, О. А. Костильова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/krise/2011_56/index.html.

Чаусов Дмитро Юрійович
ад'юнкт кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НЕЗАКОННОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ ТА ВИКРАДЕННЯ ЛЮДИНИ

Сліди, залишені на місці події, завжди вказують на важливі складові механізму вчинення кримінального правопорушення. Крім того, вони є необхідними для встановлення особи злочинця, ефективного проведення

окремих слідчих (розшукових) дій, висунення криміналістичних версій, здійснення розшукових заходів тощо. В зв'язку з цим, необхідність докладного і повного їх виявлення та вилучення не викликає сумніву. Це стосується і розслідування незаконного позбавлення волі та викрадення людини. Хоча вчинення цього суспільно-небезпечного діяння зазвичай характеризується невеликою кількістю доказової інформації, що може бути виявлена на місці події, але це навпаки вказує на необхідність надання чітких рекомендацій з приводу її вилучення. Тому на початковому етапі розслідування важливим моментом є повне, всебічне та ретельне проведення огляду місця події.

Загалом, досліджувана слідча (розшукова) дія є однією з найпоширеніших в більшості кримінальних проваджень. З цього приводу К. О. Чаплинський на базі вивчення 1270 кримінальних справ зробив висновок, що під час розслідування злочинів проти особи слідчі огляди було проведено у 100 % випадків [4, с. 22]. В той же час, огляд місця події, на думку лише 23 % респондентів, є найбільш ефективною слідчою (розшуковою) дією при розслідуванні злочинів, кваліфікованих за ст. 146 КК України.

Стосовно визначення поняття даної процесуальної дії, то ми підтримуємо позицію науковців, які визначили огляд як дослідження певної місцевості чи її окремої ділянки, приміщення або будівля, в якому готувався злочин, де він був вчинений або де настали злочинні наслідки чи зберігаються його сліди, а також може мати місце огляд окремих предметів, документів, трупа [3, с. 528].

Стосовно незаконного позбавлення волі та викрадення людини, слід зауважити, що особливістю місця події при їх вчиненні є різноманітність. Адже місцем їх вчинення відповідно до вивчення матеріалів кримінальних проваджень можуть бути як приміщення (5 %), так і відкрита місцевість (95 %). В основному це місця з невеликою кількістю людей (96 %).

Огляд, як і будь-яка інша слідча (розшукова) дія складається з трьох етапів: підготовчого, робочого та заключного. Стосовно робочого етапу, то одразу необхідно озвучити методи його проведення. Так, М. П. Яблокова вважає, що огляд місця події повинен вестися методично, по чітко визначеною системою, щоб не випустити з уваги будь-які важливі вузли і деталі, і, виходячи з цього, визначає такі методи:

- ексцентричний, коли рух йде по розгортається спіралі від центру до периферії;
- концентричний, коли огляд ведеться по спіралі від периферії до центру;
- фронтальний (лінійний), коли доцільно вивчати місце події, рухаючись по лінії від одного краю території або приміщення до іншого, досліджуючи послідовно кожен сектор (ділянка, квадрат) і переходячи від однієї смуги руху на наступну, паралельну попередньої або сусідню з нею

[2, с. 221].

На наше переконання, працівник поліції, залежно від конкретної ситуації, що склалася на місці події, повинен самостійно вирішувати питання про застосування того чи іншого методу огляду місця події. Однак при розслідуванні незаконного позбавлення волі та викрадення людини найбільш слушним є концентричний метод.

Після закінчення загального огляду слідчий переходить до його детальної стадії. Під час неї, як доречно зазначають вчені-криміналістики, уповноваженій особі необхідно виконати наступні заходи:

- об'єкти ретельно і детально оглядаються (в цих цілях вони можуть зсуватися з місця, перевертатися і т. п.);
- приймаються всі доступні заходи щодо розшуку та виявлення на самому місці події і на окремих об'єктах слідів злочину і злочинця;
- відбираються об'єкти зі слідами на них, піддаються виїмці сліди з тих об'єктів, які не можна вилучити, а якщо це неможливо, з них знімаються копії;
- фіксуються негативні ознаки стану предметів;
- перевіряються дані загального огляду;
- проводиться вузлова і детальна фотозйомки [1, с. 589].

Констатуючи вищенаведене, відмітимо, що огляд місця події є найбільш ефективною слідчою розшуковою дією при розслідуванні злочинів, кваліфікованих за ст. 146 КК України. Відомості, отримані під час огляду, є джерелом інформації для висунування версій та проведення подальших слідчих (розшукових) дій. Залежно від конкретної ситуації, що склалася на місці події, повинен самостійно вирішувати питання про застосування того чи іншого методу огляду місця події. Однак при розслідуванні незаконного позбавлення волі та викрадення людини найбільш слушним є концентричний метод.

Список використаних джерел:

1. Криміналістика : учебник для вузов / [Аверьянова Т. В., Белкин Р. С., Корухов Ю. Г., Российская Е. Р.] Под ред. Заслуженного деятеля науки Российской Федерации, профессора Р. С. Белкина. – М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФРА, М), 2000. – 990 с.
2. Криміналістика : учебник / Отв. ред. Н. П. Яблоков. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – 718 с.
3. Следственные действия (процессуальная характеристика, тактические и психологические особенности) : учеб. пособие для вузов МВД СССР. – Волгоград : ВСШ МВД СССР, 1984. – 155 с.
4. Чаплинський К. О. Організаційно-тактичні основи проведення слідчого огляду / К. О. Чаплинський // Криміналістичний вісник. – 2011. – № 1 (15). – С. 22-29.